

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Brevis Et Vtilis Commentarivs In Priorem Epistolam Pauli
ad Corinthios, & in aliquot capita secundæ**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1561

VD16 M 2618

Videmus iam per speculum in ænigmate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36296

loqui grandiusculus incipit, non amittit priores linguæ motus, sed habet iam faciliores & planiores.

*Videmus iam per speculum
in ænigmate.*

NON hoc dicit, incertam esse cognitionem in hac uita, sumptam ex uerbo Dei, sed quanquam sit certissima, tamen obscura est, & nequaquam ita illustris, ut erit lux illa in consuetudine cœlesti. Certissimum iam nobis est fide, in filio Dei Domino nostro Iesu Christo duas esse naturas, diuinam & humanam, Et inuocatio intuens filium Dei fatetur eum esse omnipotentem, sed hoc statuit iuxta uerbum. Hæc cognitio est adhuc obscura & similis ænigmati. Verbum enim est uelut inuolucrum illius arcanæ & mirandæ rei, quam in uita cœlesti coram aspiciemus.

Ita nunc uerbum de Resurrectione est uelut ænigma, id est, inuolucrum euentus postea secuturi, qui tunc clarè conspicietur. Ita fides expectans promissam liberationem cernit euentum inuolutum uerbo, tanquam ænigmate.

Israeli-

I. EPISTOLA AD

Israelitis promissa est educatio ex Aegypto. Hanc cernit Moyses in uerbo, & quanquam fides est firma, tamen qualis aut quando sit futura non cernit.

Talia exempla utcumque ostendunt uerbum aptè nominari aenigma, tanquam inuolucrum. Significat enim aenigma sermonem tectè aliud significantem.

Sed quid nominat speculum, seu uidere per speculum? Duo sunt, obiectum & ipsa uisio. Aenigma est obiectum, ut uerbum monstrans consolationem, uide licet: Noli timere Abram, Ego protector tuus. Ipse uero sensus consolationis, quem accendit Spiritus sanctus in corde Abraham credente, & est lux & læticia non nota pijs, est hoc speculum, per quod intuentur Deum in illo uerbo seu aenigmatate se ostendentem. Ita & 2. Corinthi dicitur, Speculantes gloriam Domini, id est, intuentes Deum in illa luce, & consolatione accensa per Euangelium, & per Spiritum sanctum.

Sed hæc noticia nondum adeo illustris est, ut intuitiua in cœlesti consuetudine, quam hic nominat Videre facie ad faciem, id est, coram sine caligine ulla cernere

nere Dei substantiam & uoluntatem, & in
eo causas diuinorum operum.

ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ
ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ
ἐπεγνώσθη

Recte usus est uerbo ἐπιγνώσομαι. quia
significat rem, antea utcunq; notam
seu cogitatum, cum postea uenit in con-
spectum, ex illa priore qualicunq; Idea cer-
tò cognoscere, id Latini nominant agno-
scere. Nunc utcunq; obscure cogitamus,
quid sit Deus, quid sit anima, sed postea
clarius eum cognoscemus, & congruere
eum ad priorem cogitationem intelligemus.
Monet autem ualde perspicuam noticiam
fore, quia talis erit, qualis est in Deo nos
intuente, id est, clara & certa sine ulla cali-
gine & ambiguitate:

Cæterum ex hoc loco etiam hæc con-
solatio sumenda est in Inuocatione in hac
uita. Dolemus, quod non clarius cerni-
mus Deum, & in Inuocatione libenter
quali complecti eum brachijs uellemus.
Sed simus contenti hac qualicunq; cogita-
tione intuente Deum in uerbo & eius te-
stimonijs, iuxta illa dicta. Beati qui cre-
dunt, cum non uiderint. Item, iustificati
sunt

hæc

I. EPISTOLA AD

fide pacem habemus. Nondum fulget in nobis intuitiua noticiã, sed acquiescamus fide in ænigmate, uidelicet in uerbo.

καὶ δὲ μὴ ἐπίσταντες, ἐλπίζετε, ἀγαπᾶτε.

HAnc ipsam consolationem proponit Paulus, in hac uita iubet adprehendere Deum fide & spe. Cæterum ex hoc loco sumpta est usitata enumeratio trium uirtutum, quæ nominantur theologice. Nec inconcinna est enumeratio, Nam uirtutes aliæ multæ in hæc membra includi possunt.

In quacuncq; enumeratione uirtutum prima res & præcedens est cognitio. Quia Ignori nulla cupido. Ideo & primum præceptum ab agnitione Dei orditur. Ego sum Dominus Deus tuus, qui te eduxi de terra Aegypti, Primum ibi nominatur Deus, & discernitur ab omnibus creaturis commentitijs numinibus. Ita eruditè ait Paulus, necessariam uirtutem esse fidem, uidelicet cognitionem, & quidem uirtutem, quæ sit fides, id est, assensio, qua uerbum Dei amplectimur de reb. non incertis, sed certis, in sensum, nec ratione deprehensibilis.

Hæc

Hæc cognitio aut est historiæ, aut legum & comminationum, aut promissionum. Cum uera adfensione leges & comminationes amplectimur, oritur timor. Cum autem promissiones amplectimur, oritur fiducia acquiescens in Deo, & uiuificans corda. Hæc uirtus propriè nominatur fides, quia tunc demum accedimus ad Deum, cum apprehensa est misericordia propter filium promissa. De hac fide dicitur ad Ephesios 3. Per quem habemus fiduciam, & audemus accedere per fidem eius. Complectitur autem hæc fides omnes articulos fidei, nec tantum noticia est, sed est fiducia, qua cor acquiescit in filio Dei, & in Deo, iuxta promissionem. Quia cum in ueris pauoribus articulum: Credo remissionem peccatorum, ita amplecteris, ut te quoque includas in promissionem uniuersalem, & statuas tibi remitti peccata, certissimum est in corde sequi fiduciam & læticiam acquiescentem in Deo, ut experientia in uera consolatione ostendit, in qua rectè discimus, quid sit fides, & simul agnoscimus, oportere nos fide acquiescere in uerbo Dei, nec quærere alias illuminationes. Hanc admonitionem necessariam esse, etiam ostendit experientia.

N Spes

I. EPISTOLA AD

Spes est expectatio uitæ æternæ certa, propter filium Dei iuxta promissionem, in Euangelio expressam, & est expectatio mitigationis pœnarum seu calamitatum in hac uita iuxta consilium Dei. Cum autem dicant aduersarij ueræ doctrinæ, non seruari à nobis discrimina uirtutum, & spei, moneri iuniores de uera differentia necesse est. Fides accipit præsens beneficium, scilicet remissionem peccatorum & reconciliationem, ut certissimum est in dicto: Iustificati fide pacem habemus. Spes futuram liberationem intuetur, & expectat. Hæc doctrina perspicua est.

Sed quærent, Cur affirmemus in Ecclesia fidem & spem uirtutes esse, cum tamen fides sit noticia? Deinde etiam fiducia esse dicatur, tamen mirari aliquis potest, quomodo sit uirtus. Item cur spes sit uirtus, cum in uita usitatissimum sit, incitatos homines decipi, & ruere in maximas calamitates, ut dictum est:

Fallitur augurio spes bona sæpè suo.

Et Pindarus inquit: Spes somnia esse uigilantium. Et dictum est Epicteti ualde dignum memoria: Vt pedibus, ita spes cedenda sunt possibilia, ὡς ποδὶ τοῖς ἀνεπιπέδῳ
στ. ὄντι

ἡ ὕψις ἐλπίσι πρὸς τὰ δῶματα τοῦ θεοῦ
ἐλπ.

Respondeo: Fides & spes sunt haud
dubiè uirtutes, quia sunt obedientia, quam
postulat Deus præstari suo mandato. Vox
diuina manifesta est: Hunc audite. Item,
Hæc est uoluntas patris mei, ut om-
nis qui credit in filium, habeat ui-
tam æternam. Fides igitur uirtus est,
quia Deo obtemperat, & cum est assensio
amplectens omnes articulos fidei ac pro-
missionem gratiæ, & cum ea coniuncta
est fiducia in DEO acquiescens. Nota
sunt & de spe plurima præcepta 1. Petri 1.
Firmiter sperate gratiam, quæ uobis
exhibebitur, cum Iesus Christus re-
uelabitur, uidelicet in iudicio, Et in
eodem capite: Vt fides uestra &
spes sit in Deum, Et Rom: 5. Spes
non confundit. Et Ro: 8. Spe salui
facti sumus, Est igitur uirtus Spes, quæ
uero Dei obtemperat.

Et hinc sumatur responsio ad obiecti-
ones suprâ recitatas de spe fallaci: Vox di-
uina præcipit spem de ijs rebus, quas pro-
misit,

N 2 misit,

I. EPISTOLA AD

misit, ac uitæ æternæ promissio propter
 lium certa & immota est. Non præcipit
 Pompeio sperare uictoriam, etiam si
 hac sua imaginatione mouetur: Causa
 bet superos melior sperare secundos, quæ
 iudicium Dei est, Vtra causa sit iustior
 sæpè Deus punit homines propter præ
 delicta, etiam si in præsentis negotio iustior
 causam habent, ut puniebat Israelitas per
 gnantes cum tribu Beniamin, & sæpè
 as. Est igitur fallax spes, quæ non regitur
 promissione diuina.

Reguntur autem promissione diuina
 spes uitæ æternæ, & spes mitigationis puni
 narum & calamitatum in hac uita, ubi
 doctrina tenenda est: Etiam si præsentis
 calamitates non tolluntur, nec mitigantur
 dentur, tamen semper retinenda est spes uitæ
 tæ æternæ, iuxta dictum Iob: Etiam si
 occidet me, sperabo in eum, uerum
 tamen uias meas coram eo arguam
 & ipse erit mihi saluator, & non conueni
 nient ad eum omnes hypocritæ, quæ
 est, etiam si in hac uita non tollentur cala
 mitates, tamen spem uitæ æternæ retineant
 omnes, qui ad Deum conuertuntur.

Experimur autem ualdè languere
 animæ

animos in pœnis, & dubitare, an sit speranda & expectanda salus æterna, cum nūc sentimus iram Dei in pœnis, & abijci uidemur. Aduersus hanc tristissimam dubitationem necesse est tenere in conspectu firmas consolationes, quarum hæc prima et præcipua est, quod Deus uult nos, quocumq; tempore ad se conuerti, & conuersos certissimè recipit propter filium Gratis, quia hæc promissio semper uera & immota est: Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum dederit, ut OMNIS, qui credit in eum, non pereat, sed habeat uitam æternam. Et Ezechielis 33. Vivo ego, dicit Dominus, nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat. Item, In quacumq; die conuersus fuerit impius, non corruet in impietate. Matth: 19. Quoties remittam? Septuagies septies. Lucæ 15. Gaudium est Angelis de uno peccatore pœnitentiam agente. Et ibi recitatur conuersio filij prodigi.

Altera consolatio est: Hanc ipsam ob causam punit Deus, ut nos retrahat ad pœnitentiam, & conuersis det uitam æternam, non ut perdat nos. 1. Cor: II. Cum iudicamur, à Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur, Et in Psalmo: Bo-

I. EPISTOLA AD

num mihi quod humiliasti me, ut discerem iustificationes tuas. Esaiæ 28. Veritas dat intellectum. Esaiæ 66. Ad quem respiciam, nisi ad miserum & contritum spiritu, & tremementem sermones meos. Machæ ultimo: Iram Domini portabo, quia peccavi ei, Hic expressè de poena locutus, & confitetur peccatum. Postea autem consolationem, in qua narrat se fidem & spem retinere: Cum sedebo in tenebris, Dominus lux mea est. His dictis adde uocem filij Dei, quæ continet amplissimam & certissimam consolationem. Venite ad me OMNES, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos. Et Roman: 8. Longa est concio de speranda in summis doloribus & cruciatibus. Spes salui facti sumus. Spes autem, quæ uidetur, non est spes.

Hæc dicta & similia teneamus, ne propter poenas, quibus Deus in hac uita nos de ira sua commonefacit, spem uitæ æternæ abijciamus. Et sciamus hanc spem nequaquam esse irritam, quia præcipitur uoce diuina. Quamquam autem præsentis poenæ in hac uita sæpè non prorsus tolluntur, quia Deus propter multas causas uult Ecclesiam

desiam cruci subiectam esse, tamen & mitigationis promissa est, quæ fit aliàs aliter. Cumq; promissa sit diuinitus, hæc spes etiam non est irrita. Nahum primo: Bonus est Dominus, & confortans in tribulatione, & respiciens sperantes in ipsum.

Iohelis 2. Conuertimini ad Dominum Deum uestrum, quia bonus est, & misericors, & mitigans pœnam.

Oseæ 11. Non faciam furorem iræ meæ.

Et Lucæ 21. Orate ut possitis effugere uentura mala.

Et illustria exempla sunt mitigationis pœnarum, seruata Niniue, restitutio Dauidis in regnum, sanatio Ezechie, reductio Manassæ, & non dubium est tales mitigationes in tota Ecclesia quotidie fieri, sicut Psalm: 77. dicit, Et non accendit totam iram suam,

Ieremias in Threnis capite 3. Misericordiæ Domini quod non consumpti sumus.

Et alibi capite 46. Consumam cunctas gentes, ad quas eieci te, te uerò non consumam, sed castigabo te in iudicio, &

N 4 osten;

I. EPISTOLA AD

ostendam te, quæ uideris innocens, non innocentem esse.

Et Abacuc 3. Domine in ira misericordiae recorderis.

Hæc & similia dicta sæpè cogitemus, ut & ardentius petamus mitigationem pœnarum publicarum & priuatarum, agnoscamus immensam Dei misericordiam, quod uerissimè lenit pœnas, & nos assistentat, & ei gratias agamus.

Hanc commonefactionem de fide & spe utilissimam esse manifestum est. Eruditior ardentior inuocatio, sæpè cogitanda est.

Constat autem ex his quæ dixi, rectè nūcupari fidem et spem uirtutes, quia sunt obedientia, quæ regitur uerbo Dei, & sunt cultus præcipui, ut Psalmus inquit: Sacrificate sacrificium iusticiæ, & sperate in Domino. Nec sunt Philosophis notæ uirtutes, quia tantum monstrantur uoce Dei, quæ docet etiam, quomodo regenda sint. Fide accipimus remissionem peccatorum, Spe expectamus certò uitam æternam, non propter nostra merita, sed propter filium Dei Gratis. Hæc ita fieri oportet, quia in Euangelio Deus hanc suam uolum

uoluntatem certissimis testimonijs patefecit. Ac procul extra Philosophiam hæc sapientia posita est. Nec Philosophia fidem & spem inter uirtutes ponit, cum non reguntur certa & firma noticia principiorum, experientia aut demonstratione, sed iudicat stulticiam esse assentiri incertis. Ut cum sperat Antonius uictoriam, quia instructior est Augusto.

Sed Ecclesia certa est propter promissionem diuinam, & credit præter spem in spem, id est, credit & sperat, ubi etiam diuersum iudicio naturali apparet. Ut Psalmo 71. dicitur: Liberauit pauperem, cui non erat adiutor, Et Psalmo 26. Pater & mater dereliquerunt me, Dominus autem suscepit me.

Etsi autem cæteræ uirtutes, ut timor uel reuerentia, obedientia in afflictionibus Deo debita, quæ est pars iusticiæ, & nominatur tolerantia uel patientia, rectè comprehenduntur in dilectione, ut mox dicam: tamen sciendum est, & his & cæteris fidem & spem prælucere. Quod ut fiat perspicuum, fiat collatio patientiæ Philosophicæ & Christianæ, & consolationum utriusq; generis.

N 5 Philo-

I. EPISTOLA AD

Philosophica patientia est utcumque obedire rationi in ferendis aduersis, ita ut nihil contra iusticiam, aut alias uirtutes facias. Vt Cato seipsum interficiens contra iusticiam facit. At Socrates nec iusticiam nec modestiam uiolat, cum sine seditione, & sine deformitate ulla mortem appetit. Nec in Philosophica patientia spes inclusa est, sed Palamedes rationi obtemperat, etiam cum spes omnes salutis in hac uita, & postea extinctæ sunt.

At Christiana patientia est, obedire mandato diuino in tolerandis aduersis, ita ne facias aliquid contra mandata Dei, ne Deo irascaris, sed fide agnoscas eum tibi propitium esse, & speres auxilium, mitigationem aut liberationem, & hac fide & spe lenias dolorem.

Cernis hic in definitione addi fidem et spem, sicut supra de utraq; uirtute mandata seuerissima recitata sunt, iuxta illud: Si ne fide impossibile est placere Deo. Item Petrus: Firmiter sperate gratiam, quæ uobis exhibebitur, cum Iesus Christus reuelabitur. Ideo autem in Christiana patientia lenitur dolor, quia tunc obiecta bonæ fide & spe cernuntur.

Baptista scit se Deo charum esse, & Deum

Deum adesse in hoc ipso agone, & uidet hanc mortem esse iter ad cœlestem Ecclesiam. Hæc non uident Palamedes, Socrates, Teramenes, aut similes. Non autem uerè lenitur dolor, donec tantum tristitia obiecta mens intuetur. Quæ autem obiecta ad consolandos animos proponantur in Philosophia, quæ in Euangelio, supra dictum est. Et ualdè prodest collationem illam causarum semper meminisse.

ἀγάπη, τὰ ἕνα πάντα, μείζον δὲ
τὸ ἢ ἡ ἀγάπη.

SEquitur descriptio dilectionis, qua uniuersa antiquitas complexa est obedientiam uniuersalem, dilectionem DEI & hominum propter Deum, & iuxta ordinem à Deo institutum, sicut Paulus inquit Roma: 13. Dilectio est impletio legis. Et prima Iohannis 5. Hæc est dilectio Dei, ut mandata eius seruemus. His dictis mora antiquitas, nomine dilectionis usa est, sicut alioqui utimur nomine iusticiæ uniuersalis. Hæc ideo recito, & ut dicta scriptorum magis perspicua sint legentibus, & ut recentium ineptiæ repudiantur, qui in hoc textu Pauli contendunt tantum de dile-

I. EPISTOLA AD

de dilectione proximi & officijs erga proximum dicit, non de dilectione Dei. Magna cœcitas est, has uirtutes diuellere, quia dilectio proximi non est ordinata, nisi regatur dilectione Dei, id est, nisi sit talis uoluntas, & sint talia officia, qualia Deus in suis præceptis ordinat. Item, Nisi ad hunc finem referatur, ut Deo præstetur obedientia, & simus in Deo copulati, sicut Dominus inquit: Vt unum sint in nobis. Sciamus igitur unam esse uirtutem dilectionem Dei & proximi, quæ gradus habet, sed tamen & orditur à Deo, & refert inferiores gradus ad Deum, tanquam ad principalem finem. Abraham diligit Deum. Postea & Agar diligit, sed pluris facit Deum, quo iubente, dimittit ancillam Agar.

Difficile est autem nobis in hac tanta duricie cordium tradere illustrem definitionem dilectionis. Si enim arderent corda sensu amoris Dei, sicut amantes incendia amoris inter sese sentiunt, minus obscurum esset, quid nominetur Dilectio. Ac profectò talia uera incendia erga Deum in corde esse deberent, sed quia ualde languida sunt, etiam si qua sunt, obscurior est descriptio.

Sed tamen constituamus hanc qualemuncq; descriptionem: **DILECTIO** Dei & proximi est, postquam uera fide apprehensa est misericordia Dei propter filium donata, uicissim subijcere cor Deo, & facere mandata eius, cum quadam læticia acquiescente in ipso. Vt quia scit Laurentius se Deo placere, uicissim ei obtemperat in confessione & alijs officijs, & læticia acquiescit in Deo, quanquam corpus sentit magnos cruciatus. Hæc læticia est effectus & indicium dilectionis, sicut sæpè scriptum est, ut Acto: 5. Ibant Apostoli à conspectu Synedrj gaudentes, quod contumelia affecti essent propter Dominum. Hanc læticiam utcuncq; sentire mediocres homines possunt. Interdum uero in cordibus piorum accenduntur subitæ flammæ dilectionis ardentiores, quas suæ cuiusq; experientiæ relinquamus. Hæc de descriptione dilectionis monuisse satis sit.

Addidit autem Paulus enumerationi: Tria hæc, quasi significans, se præcipuas uirtutes nominasse, quod uerum est. Nam cum dilectio sit iusticia uniuersalis, ut facilè intelligi potest, non est postea opus longiore enumeratione, sed aspiciatur Decalogus, & considerentur dilectionis offi-

I. EPISTOLA AD

nis officia iuxta singula præcepta. Ita si quis uolet distributionem uirtutum facere, iuxta præcepta concinnè eas recitabit. Necesse est autè prælucere fidem & spem, quæ sunt uirtutes ortæ ex promissione Euangelij. Deinde dilectio est inchoatio legis.

Iuxta primam Tabulam dilectio complectitur timorem filialem Dei, id est ueram reuerentiam Dei, confessionem, gratiarum actionem, patientiam in ærumna confessionis, studium conseruandi ministerij Euangelici.

In secunda Tabula in quarto præcepto amorem coniugis, sobolis, parentum, beneficorum, magistratum, propter Deum.

In quinto præcepto iusticiam, que cæuet, ne lædat corpus alterius, item, mansuetudinem frenatricem iræ & cupiditatis uindictæ. Item beneficentiam.

In Septimo præcepto iusticiam abstinentem à rebus alienis, & liberalitatem iuuantem egenos. Hæc omnia esse officia dilectionis proximi perspicuum est, quia sunt uincula consociationis generis humani, quæ est mutua beneuolentia.

In Sexto præcepto Castitas.

In Octauo Veritas, uirtutes sunt necessaria,

cessariæ, etiã si non prodesse proximi.
Et tamen hæ quoq; multipliciter profunt
societati communi.

Ex hac consideratione iudicari potest,
adpellatione dilectionis uirtutes cæteras
comprehendi.

Sed cur inquit: Maxima inter has
dilectio? Respondeo simplicissimè: Cum
uirtutes inter sese conferuntur iuxta suam
essentiam, uerissimum est, dilectionem Dei
longe omnibus alijs antecellere. Sicut lex
etiam summam uirtutem nominat: Dili-
gas Dominum Deum tuum ex toto cor-
de tuo. De quo præcepto cum Domi-
nus ipse dicat: Hoc est primum & ma-
gnum mandatum, significatur, & uirtu-
tem, de qua loquitur, præcipuam esse. Et
in uita æterna sensus amoris Dei erga nos,
& uicissim noster amor erga Deum erit
summus gradus beatitudinis. Et semper
amor complectitur noticiam, quæ qui-
dem in uita æterna erit multò illustrior,
non obscura, ut nunc est fidei noticia.

Non disputabo autem subtilius de
collatione harum uirtutum. Vtramq; sci-
amus esse flammam à Spiritu sancto accen-
sam, scilicet ueram fidẽ, & ueram dilectio-
nem.

I. EPISTOLA AD

nem. Ideo utraq; magnificanda est, etiam si altera antecellit.

Sed argumentum hic explicandū est, quod opponunt aliqui contra dictum, de iustificamur:

Maxima uirtus potius iustificat.

Dilectio est maxima uirtus.

Igitur dilectio potius iustificat.

Répondeo: Maior uera esset, si nō essemus impletione legis. Sed quia Legem non sumus iusti, & in promissione ostenditur alia iusticia, scilicet, quod propter filium Dei iusti simus, imputata nobis ipsius iusticia: nominatur fides, quæ apprehendit Mediatorem, siue hæc uirtus sit maior, siue minor dilectione, id ad rem non pertinet. Non enim sumus iusti propter nostras qualitates, sed propter filium Dei. Et tamen uerum est, quod cum fide apprehenditur filius Dei, corda uiuificantur, & filius Dei uerè in nobis efficax est, & accendit Spiritu sancto nouam lucem, dilectionem & cæteras uirtutes, quæ sunt inchoata impletio legis. Et tamè quia actus in hac misera natura sunt reliquæ peccatorum, persona est iusta, id est, accepta Deo propter Mediatorem pro nobis interpellatorem

tem apud æternum patrem, & imputata nobis iusticia Mediatoris, non est iusta propter propriam dignitatem. Recte igitur de utroq; dicimus, de renouatione & de imputatione. Necessè est fieri renouationem. Et filius Dei est in nobis, & est efficax. Et tamen hæc consolatio omnibus necessaria est, quod propter ipsum filium Dei certò placeamus Deo, fide, non propter dignitatem nostram. Qui hos fontes huius doctrinæ considerant, possunt & dictum Pauli hoc loco rectè explicare, & multis alijs obiectionibus in hoc articulo respondere.

Addam et hoc, usitatam responsionem esse: Dilectio est maxima, scilicet, quo ad actiones inter homines, quia ferè omnes actiones præceptorum secundæ Tabulæ sunt opera dilectionis. Sed hanc responsionem omitto, etsi uerum est, ut supra dixi, dilectionem proximi uirtutem simpliciter necessariam esse singulis, dona miraculorum non sunt singulis necessaria. Et de hac fide, quæ est donum miraculorum, præcipuè hic Paulus loquitur, ut mox initio in sequenti capite ostendit: Sectas mini dilectionem, suspicite uero spiritus ritualia.

I. EPISTOLA AD

ritualia. Vult singulos sectari, id est, appetere dilectionem, quæ est uirtus simpliciter necessaria singulis. Deinde uult dona cætera, quæ profunt Ecclesiæ, & sunt motus & testimonia Spiritus sancti, magnificari, etiamsi non est necesse singulis ea dari

CAPVT XIII.

Διώκετε πῶς ἀγάπῃ, ζῆλῳ & ταῖς πνευματικαῖς.

Dictum est supra, considerandum est discrimen inter necessaria singulis, & inter alia dona, quæ etiamsi profunt Ecclesiæ, tamen non dantur omnibus, ut dona Ioseph & Danielis sunt excellentia, & uniuersæ Ecclesiæ profunt, & sunt illustra testimonia de præsentia Dei in Ecclesia. Sed tamen non omnibus tanta ornamenta tribuuntur. Id discrimen hic indicat, cum ait Sectamini dilectionem, id est, Hæreticis est, quam expetere & possidere uos singulos oportet. Sed dona Spiritus admiramini, magnificite, & agnoscite beneficia Dei esse, & doctrinæ testimonia, & Deo pro hac patefactione gratias agite. Et sicut ad Ephes: 4. dicitur: Dat alios Prophetas